

S1 **Badacze, instytucje badawcze, czasopisma naukowe, agencje rządowe, organy regulacyjne, agencje finansujące - wszystkie te osoby i podmioty dbają o rzetelność badawczą i wiarygodność wyników badań.** (Por EKRB, 2020, s.5)

Opis i kontekst

Niniejszy moduł:

Wprowadza tematykę środowiska badawczego

Motywuje uczniów do doceniania dobrych badań i ich wiarygodnych wyników

Umożliwia uczniom poznanie roli podmiotów dbających o prawidłowe prowadzenie badań

Uświadamia, że prowadzenie badań jest zawsze osadzone w kontekście środowiska badań naukowych

Ambasador
rzetelności
badawczej

Albrecht Beutelspacher

Słowa kluczowe

rzetelność badawcza; kodeksy i regulacje; środowisko badań naukowych; podmiotów dbających o prawidłowe prowadzenie badań; rzecznik ds rzetelności naukowej; specjalista ds. zarządzania danymi; komisja ds. etyki badań naukowych

Niniejszy moduł został przygotowany dla uczniów szkół średnich.

Cele uczenia się

- 1** *Poznanie, przyswojenie i aktywne korzystanie z reguł prawidłowego prowadzenia badań*
- 2** *Zapoznanie się z istniejącymi kodeksami i przepisami obowiązującymi w instytucjach i organizacjach badawczych*
- 3** *Porównanie zasad z różnych kodeksów i innych regulacji w zakresie rzetelności badawczej*
- 4** *Zobligowanie badaczy do przestrzegania zasad rzetelności badawczej*

Etapy uczenia się

- 1** *Wprowadzenie do tematu*
- 2** *Analiza przedstawionej historii*
- 3** *Udział w opowiadaniu historii*
- 4** *Podsumowanie doświadczeń*
- 5** *Refleksja nad zasadami obowiązującymi badaczy*

„Uniwersytety i instytucje badawcze mogą promować rzetelność badań na różnych poziomach. Mają one do dyspozycji kodeksy dobrych praktyk badawczych, a także odpowiednie komisje, które monitorują przestrzeganie zasad w przypadku występowania konfliktów”.
(Albrecht Beutelspacher, ambasador rzetelności badawczej)

1 Zapoznaj się z tematem:

Dowiedz się, kto w twojej szkole lub znanej ci uczelni monitoruje badania oraz może służyć pomocą w sytuacji, gdy rzetelność badań jest zagrożona. Wyszukaj następujące pojęcia: rzecznik ds. rzetelności naukowej, specjalista ds. zarządzania danymi, komisja ds. etyki badań naukowych. Dowiedz się, czym się zajmują, sprawdź ich dane kontaktowe w twojej szkole/uczelni i, jeśli to możliwe, zapoznaj się z opisem ich zadań i zakresem obowiązków. Podziel się tymi informacjami na zajęciach.

2 Przeanalizuj przedstawioną historię:

Przeczytaj historię związaną z Centrum Naukowym LONA („Co się wydarzyło w Centrum Naukowym”). Krótko scharakteryzuj studentów (Annę, Julię i Dawida) oraz dwóch badaczy (prof. Wiśniewską i jej kolegę). Wyobraź sobie, że ta historia toczy się dalej w następujący sposób:

Profesor Piotr Budlewicz, wykładowca, rozpoczyna całotygodniowy projekt pod nazwą „Rzetelność badawcza” i zamierza w jego ramach przeanalizować, co wydarzyło się w instytucji badawczej, którą odwiedzili niektórzy z jego studentów. Chce, aby jego studenci zrozumieli, dlaczego takie incydenty są niezgodne z zasadami rzetelności badawczej.

Naukowcy prowadzący rzetelne badania uzyskują wyniki, na których społeczeństwo może polegać.

Są oni w stanie wyjaśnić krok po kroku, w jaki sposób doszli do danych wyników.

Ponadto ich wyniki powinny być powtarzalne dla innych. Dla rzetelnych badaczy standardy ich dyscypliny naukowej są wytycznymi, które prowadzą ich od koncepcji badania aż po zakończenie całego procesu badawczego.

Badacze są zarówno wspierani przez swoje środowisko, jak również oceniani. Są osoby, które specjalizują się właśnie w monitorowaniu badań i w doradzaniu w kwestiach rzetelności i wiarygodności badań. Ich zadania określają regulaminy komisji ds. etyki badań naukowych, kodeksy dobrych praktyk badawczych, opisy zadań rzeczników ds. rzetelności naukowej, ustawa o ochronie danych etc.

3 Weź udział w opowiadaniu historii:

Podzielcie się na grupy 3-4 osobowe. Wyobraźcie sobie, że jesteście uczniami prof. Budlewicza. Zaplanujcie napisanie jednej scenki do odegrania, opowiadającej historię Anny, Julii i Dawida.

Przed rozpoczęciem pisania omów w swojej grupie następujące tematy:

1. Kim są postacie w twojej scenie?
2. Czy Anna powinna skontaktować się z podmiotami stojącymi na straży rzetelności badawczej (takimi jak: rzecznik ds. rzetelności naukowej, specjalista ds. zarządzania danymi w badaniach lub z komisją ds. etyki badań naukowych)?
3. Jakie strategie badawcze funkcjonują w twojej szkole/znanej Ci uczelni, które mogą zostać wykorzystane w scenie? Czy istnieją regulacje instytucjonalne, do których poszczególne postacie mogłyby się odwoływać? Albo regulacje krajowe? Albo może europejskie? Wyszukaj odpowiednie dokumenty i zapoznaj się z nimi.

Każda scenka powinna zawierać dialog na temat dobrych praktyk badawczych.

Stawiając na pierwszym miejscu uczciwość, szacunek, wiarygodność i odpowiedzialność; uczestnicy powinni rozwiązać konflikt i stanąć w obronie rzetelności badawczej. Napiszcie swoje scenki.

Przedstawcie wybrane historie!

[Europejski kodeks Postępowania w zakresie rzetelności badawczej:](#)

4 Podsumujcie doświadczenia:

Zbierzcie informacje o środowisku badań naukowych w waszym mieście/okolicy, spisując zgromadzone informacje na temat rzeczników ds. rzetelności naukowej, komisji ds. etyki badań naukowych i specjalistów odpowiadających za zarządzania danymi. Zdecydujcie razem, jakie informacje są ważne dla waszej szkoły lub przykładowej uczelni i zapiszcie je w zeszytach.

5 Zastanówcie się nad zasadami obowiązującymi badaczy:

Wróćcie do historii opracowanych przez grupy.

Wspólnie zdecydujcie, jakich zasad uczciwego prowadzenia badań powinni nauczyć się wasi koledzy na podstawie tych scenek.

Badacze powinni _____.

Badacze powinni _____.

Badacze powinni _____.

Badacze powinni _____.

Jakie są zadania rzecznika ds. rzetelności naukowej?

Można się do niego zgłosić w celu wyegzekwowania zasad dobrych praktyk badawczych w przypadku podejrzenia o nierzetelność. Wszystkie zapytania i wnioski o przyjrzenie się danej sprawie są traktowane poufnie i bezstronnie. Wsparcie obejmuje porady, ocenę i zalecenia (pierwszą poradę można uzyskać również przez telefon lub e-mail).

Jaką rolę w badaniach pełni specjalista ds. zarządzania danymi?

Zazwyczaj zapewnia i monitoruje zgodność prowadzonych badań z polityką zarządzania danymi badawczymi oraz zapewnia wsparcie techniczne.

Jakie są zadania komisji ds. etyki badań naukowych?

Komisje ds. etyki badań naukowych oceniają projekty badawcze pod względem kwestii etycznych, udzielają informacji i porad zgodnie z wymogami prawnymi, zasadami zawodowymi i standardami badawczymi. Ich wsparcie obejmuje porady, ocenę i zalecenia.

